

Newsletter

3. ČÍSLO

říjen 2018

Novinky a informace
z knihovního prostředí

Aktuální informace o otevřeném přístupu

Ústřední knihovna VUT dlouhodobě prosazuje politiku otevřeného přístupu. V týdnu od 22. října se tradičně připojuje k mezinárodnímu Týdnu otevřenému přístupu, který propaguje otevřené myšlenky po celém světě.

Otevřený přístup je iniciativa, která existuje více než 15 let. Klade si za cíl otevřít vědu (a v posledních letech nejen tu) co nejširším masám. Základem těchto myšlenek je stanovení otevřeného přístupu k vědeckým informacím – k článkům z odborných časopisů nebo k příspěvkům z konferencí. Tyto vědecké výstupy jsou často publikovány v časopisech, ve kterých je přístup zpoplatněn. Vědecké instituce (a univerzity) tak časopisy musí odebírat nebo předplácet v odborných databázích. Přístup k nim je finančně velmi náročný a neexistuje nikdo, kdo by měl přístup ke všem dostupným zdrojům. Naopak otevřeně dostupné články jsou dostupné všem (i laické veřejnosti) a poskytují tak autorům široký dosah, vyšší možnost citování nebo obranu před plagiátorstvím.

Politika otevřeného přístupu

V roce 2018 iniciovala Ústřední knihovna aktualizaci institucionál-

ní politiky otevřeného přístupu VUT s důrazem na povinnost vkládat plné texty některých výstupů do informačního systému, a pokud to vydavatel umožňuje, tak i zveřejňovat v Digitální knihovně. Tato povinnost nijak neomezovala autory ve výběru časopisu či konference, pouze se snažila zvrátit fakt, že k plným textům článků univerzita často nemá přístup, ačkoli se jedná o zaměstnanecká díla a univerzita vykonává majetková autorská práva. Dále je vznik článku podpořen z veřejného rozpočtu (rozpočet univerzity, různé granty a dotace) a měl by tak z logiky věci být co nejvíce dostupný. Tato povinnost se nesetkala s pochopením některých vědců, kteří se báli navýšení administrativy, omezení akademické svobody nebo šlo čistě o nepochopení věci.

Bohužel se Ústřední knihovně nepodařilo tento proces zvrátit a aktuálně čeká na vyhlášení nové znění institucionální politiky, které již problematic-

Úvodní slovo

Vážení čtenáři, právě vychází již třetí letošní číslo našeho knihovního newsletteru. Příští týden se koná z našeho pohledu významná akce - Týden otevřeného přístupu. Problematika open access je stále aktuálnější a já věřím, že se na jednotlivých akcích, které na podporu otevřeného přístupu pořádáme, setkáme.

V newsletteru se dále můžete dočíst o nových informačních zdrojích, ke kterým jsme získali zkušební přístup. Pokračují úspěšné seriály (nejen) knižních tipů nebo o vzdělávání magistrů a doktorandů. Petra Obrusníková z FIT vám představí svou fakultní knihovnu a v neposlední řadě se můžete seznámit se změnami ve vyhledávači Primo.

Příjemné čtení přeje

Martin Fasura
ředitel Ústřední knihovny

kou povinnost neobsahuje a vrátí se pouze k doporučení a dobrovolnosti.

Týden otevřeného přístupu

Ústřední knihovna si pro vás přichystala několik akcí, na které srdečně zveme.

V úterý 23. října se na FEKT konají dva semináře, jeden je o databázi Web of Science, druhý pak poodhalí roušku tajemství nad Autorským právem a jeho vztahem k otevřenému přístupu.

Ve středu 24. října proběhne na FSI neformální promítání Open Access dokumentu, po kterém bude následovat diskuze v restauraci Kanas.

Nakonec se ve čtvrtek nebo v pátek, dle počtu přihlášených, můžete zúčastnit webináře Data management a data management plan. Podrobné informace a registrační formulář naleznete na stránkách ÚK -

<https://www.vutbr.cz/uk/openaccess/oa-week>

(js)

Nejen knižní tipy z Ústřední knihovny

Studium i práce na vysoké škole je mnohdy dost stresující. Abyste to přežili ve zdraví, je třeba dbát na duševní hygienu. Mnozí z nás bohužel o své psychické zdraví začínají pečovat až poté, co skončí v péči lékařů. Tipy na zvládání stresu naleznete v nejrůznějších zdrojích, s celkovým zklidněním vám také mohou pomoci nejrůznější aplikace. V tomto díle jsme pro vás vybrali zdroje a aplikace, které jsme sami četli nebo vyzkoušeli.

Techniky osobnostního rozvoje a duševní hygieny učitele

Tuto publikaci ocení především vyučující, ale zajímavé informace a rady pro udržení psychického zdraví si z ní odnese každý. Autorka vysvětluje, co ovlivňuje naše zdraví a jaké jsou základní složky zdravého životního stylu a co jej naopak ohrožuje. Seznamuje s různými strategiemi, jak se vyrovnávat se stresem a uvádí příklady konkrétních jednoduchých technik, které může každá zařadit do svého každodenního rozvrhu.

ŠVAMBERK ŠAUEROVÁ, Markéta. *Techniky osobnostního rozvoje a duševní hygieny učitele*. Praha: Grada, 2018. ISBN 978-80-271-0470-3.

Mindfulness for Wellbeing and Peak Performance

MOOC kurz z australské Monash University vás seznámí s principem mindfulness a naučí vás techniky, které pomohou snížit stres a přispět k větší životní pohodě. Množství výzkumů potvrdilo, že tyto techniky mají skutečně pozitivní vliv na psychické zdraví a výkon.

Kurzem provází přední odborníci na tuto problematiku. Prostřednictvím krátkých a velmi dobře zpracovaných videí vás uvedou do problematiky a pomohou vám naučit se základní techniky. Aktuální běh kurzu na futurelearn.com začal 1. října.

metalearning.cz

[Metalearning.cz](https://metalearning.cz) je projekt Jana Hováda zaměřený na osobnostní rozvoj. Jan měl našlápnutou hvězdnou kariéru v IT, pracoval 16 hodin denně a pak se jednoho dne sesypal a skončil na JIP. Tuto zkušenost využil k naprostému restartu svého života a dnes s podobnou změnou pomáhá druhým.

Na stránkách projektu naleznete pla-

cené kurzy a možnost konzultace zaměřené na cizí jazyky, meditace, trénink mysli, těla a duše a také trénink hrdinství. Úvod každého kurzu je možné si vyzkoušet zdarma a pak se sami můžete rozhodnout, zda je to dobrá investice. Ale mnoho užitečných tipů dostanete již z volně dostupných videí na YouTube. Na [YouTube kanále](https://www.youtube.com/channel/UCkVn8v8v8v8v8v8v8v8v8v8) projektu naleznete videa týkající se nejen duševního zdraví a ujasnění si životních priorit, ale také tipy pro efektivní práci.

Headspace

[Headspace](https://www.headspace.com) je asi nejznámější aplikace zaměřená na mindfulness meditace. Prvních 10 meditací, které by vám měly pomoci se naučit meditovat, je zdarma, dále je třeba si meditaci předplatit (což se rozhodně alespoň na 1 rok vyplatí). V placené verzi naleznete různé tematické kolekce (sport, práce, zvládání stresu apod.) i jednotlivé meditace (například pro dobrý spánek). Meditacemi vás provází příjemný hlas Andyho Puddicomba, mezi prvními 10 meditacemi naleznete i názorné animace, v tematických kolekcích vás čekají videa, kde A.P. hovoří k dané problematice.

Goodtime

[Goodtime](https://www.goodtimeapp.com) je aplikace, která vám odměňuje čas na práci a na přestávky. Jednoduchý princip, který ale dokáže divy. V časově ohraničeném úseku se dokážete lépe soustředit na svou práci a následně si dopřejete potřebný odpočinek (nejlépe alespoň krátké protažení či procházku). Ve výsledku jste mnohem výkonnější, ale i spokojenější.

(hj)

Pro své čtenáře jsme si připravili malou soutěž. Na výherce, který si nejlépe tipne správnou odpověď, čeká sada propagačních předmětů - zápisník, propiska, hrneček a balení čaje.

Otázka zní:

Kolik bylo za celý minulý rok provedeno výpůjček ve všech knihovnách VUT?

Jedná se o absenční výpůjčky knih i časopisů a nepočítají se prodloužení výpůjčky.

Nejblíží tip vyhrává. V případě rovnosti tipů rozhoduje čas zaslání. Ze soutěže jsou vyloučeni všichni zaměstnanci knihoven VUT a jejich rodinní příslušníci.

Své tipy zasílejte prostřednictvím formuláře dostupného na adrese <https://formulare.lib.vutbr.cz/soutez> do 2. listopadu 2018.

NEWSLETTER VYDÁVÁ

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA VUT V BRNĚ

ADRESA: Antonínská 548/1, 601 90 Brno
EMAIL: info@lib.vutbr.cz

VYDÁNÍ PŘIPRAVILI

PETRA DĚDIČOVÁ
MARTIN FASURA
HANA JANEČKOVÁ
PETRA OBRUSNÍKOVÁ
EVA SEDLÁKOVÁ
JAN SKŮPA

PŘIHLÁSIT SE K ODBĚRU

[NEWSLETTER.LIB.VUTBR.CZ](https://www.lib.vutbr.cz/newsletter)

Představuje se Knihovna FIT

V nejstarších a historicky nejceněnějších prostorách kartuziánského kláštera v Božetěchově ulici se nachází knihovna FIT VUT. Představujeme vám knihovnu, která ve své nové podobě zahájila činnost 12. prosince 2007.

Na každém kroku je znát prolínání nového a starého, historické prostory jsou vybaveny novým nábytkem. Kromě tradičních knihovnických služeb tak knihovna FIT nabízí příjemné prostředí pro setkávání a tvůrčí činnost. Knihovna o celkové výměře 688 m² je členěna do několika místností:

Volný výběr

Volný výběr knih je řazen dle klasifikačního systému ACM (Association for Computer Machinery). Ve fondu je k dispozici nejen oborová literatura, ale také literatura populárně naučná a okrajově literatura z dalších oborů (fyzika, fotografie, marketing, management, právo, cizí jazyky a cestování).

Koutek beletrie

Náruživí čtenáři snad naleznou zálibu

v koutku beletrie, který čítá na stovku knih krásné literatury v češtině a angličtině.

Reprografická místnost

Reprografická místnost je vybavena multifunkčním zařízením pro tisk, kopírování a skenování, plotterem a kroužkovým vazačem. Na vyžádání je k dispozici také termovazba a laminování dokumentů.

Tichá studovna

V tiché studovně si mohou uživatelé vypůjčit nová (pouze prezenčně) i starší čísla odborných i populárně naučných časopisů.

Počítačová studovna

V počítačové studovně, jak již název napovídá, mají uživatelé k dispozici studijní místa s počítači.

Seminární místnosti

V knihovně FIT se také nacházejí dvě, hojně využívané, seminární místnosti s velkými promítacími obrazovkami a whiteboardy, které si studenti zapůjčují pro řešení projektů a úkolů.

Knihovní fond a služby

V současné době obsahuje knihovní fond přes 20 tisíc knihovních jednotek a 55 titulů časopisů. V rámci systému knihoven VUT mohou uživatelé knihovny FIT vyhledávat plné texty dokumentů v odborných elektronických databázích. Samozřejmostí je bezdrátové připojení k internetu v celých prostorách knihovny.

Pro studenty prvního ročníku bakalářského studia vede knihovna FIT, ve spolupráci s Ústřední knihovnou VUT, e-learningový kurz IVIG, zaměřený na informační gramotnost. Studenti si jej mohou zapsat jako volitelný předmět.

Během prázdnin 2018 knihovna prošla menšími zkrášlujícími úpravami, a tak nás můžete navštívit v ještě hezčím a příjemnějším prostředí. Během semestru jsme tu pro vás v pondělí – čtvrtek: 8.00–16.00 (od 16.00 do 20.00 můžete navíc knihovnu využívat v režimu STUDOVNA, tzn. že není možné půjčování a vrácení knih) a v pátek 8.00–15.00.

Veškeré aktuální informace o chodu a otevírací době knihovny naleznete na [webových stránkách](#) a [facebooku knihovny FIT](#). Těšíme se na vaši návštěvu.

(po)

Zkušební přístupy do nových databází a knihy z databáze Emerald

Ústřední knihovna spravuje centrálně nákup většiny elektronických databází a knih, ke kterým mají uživatelé VUT v Brně přístup. V tomto článku se můžete seznámit se zkušebními přístupy a nově zakoupenými e-knihami z marketingu.

ASME

Do 31. října je na VUT ve zkušebním provozu dostupná databáze elektronických textů z časopisů společnosti The American Society of Mechanical Engineers. V databázi je dostupných 30 časopisů s retrospektivou až do roku 2000, z nichž 25 je indexováno databází Web of Science (a má tedy Impakt faktor).

V databázi jsou dostupné také normy, sborníky z konferencí nebo e-knihy. Přímý vstup do databáze (z počítačů v síti VUT) je z adresy <https://asmedigitalcollection.asme.org/>.

Jsou informace z databáze užitečné pro váš výzkum? Rádi byste, aby byla databáze dále na VUT dostupná? Náznaky na tuto databázi můžete vyjádřit prostřednictvím kontaktního formuláře <https://formulare.lib.vutbr.cz/dotazy/e-zdroje/> nebo na e-mailu dedicova@lib.vutbr.cz.

Safari

V současné době se rozhoduje o další budoucnosti databáze Safari na VUT. Tato databáze elektronických knih je zaměřená především na oblast informatiky s přesahem do ekonomiky. Aktuální formu předplatného již poskytovatel nebude v budoucnu dále podporovat. Nově může VUT zakoupit celý obsah databáze na nové platfor-

mě: <https://www.safaribooksonline.com/home/>. Dříve byl dostupný pouze určitý počet knih, nově by byly dostupné všechny najednou.

Přístup do databáze bude ale umožněn pouze registrovaným uživatelům, ne na základě přístupu z IP adres školy nebo s využitím vzdáleného přístupu, jak jsme zvyklí u ostatních zdrojů. Bohužel kvůli velikosti také několikanásobně vzroste cena databáze.

Provedli jsme analýzu užívaných titulů v Safari na VUT a možnosti získat je jinou cestou. Většinu nyní přístupných titulů lze získat nákupem v jiných databázích. Nejedná se však o stoprocentní pokrytí.

Rádi bychom ještě získali od uživatelů zpětnou vazbu k novému obsahu databáze Safari, a proto jsme dojednali zkušební přístup. Do databáze se dostanou uživatelé pouze na základě konkrétní institucionální (vut) e-mailové adresy. Případné zájemce o vyzkoušení databáze prosíme o zaslání e-mailové adresy na dedicova@lib.vutbr.cz nejpozději do čtvrtka 18. října. Do předmětu uveďte Safari.

V průběhu dalšího týdne bude zájemců zprovozněn zkušební přístup a na začátku listopadu bychom zájemce kontaktovali a s žádostí o vyjádření k obsahu databáze.

ProQuest Ebook Central

Poslední zkušební přístup je do databáze elektronických knih ProQuest Ebook Central (dostupná z <https://ebookcentral.proquest.com/lib/vut-br/>). Z databáze je na VUT již 66 knih dostupných. Nyní je v rámci zkušebního přístupu na platformě ProQuest Ebook Central zpřístupněná celá kolekce Academic Complete Ebook Subscription, což znamená desetitisíce knih z různých oborů. Knihy můžete číst online z IP adres školy. Pro vzdálený přístup a stahování PDF je nutná registrace. Služba je vám k dispozici až do 16. listopadu. Poté budou některé knihy na základě statistik a vašich konkrétních požadavků nakoupeny a trvale zpřístupněny. Požadavky na konkrétní knihy můžete zasílat na adresu: dedicova@lib.vutbr.cz. V předmětu prosím uveďte ProQuest Ebook Central.

Nové elektronické knihy z oboru marketing

V databázi Emerald nově naleznete 66 titulů z kolekce marketing, zakoupené z projektu ROSTU na VUT. Podrobné informace naleznete v profilu databáze: <https://www.vutbr.cz/uk/eiz/databaze/emerald-ebooks>. Jedná se o tituly jako Advertising in New Formats and Media, Consumer Culture Theory, Cross-Cultural Buyer Behavior a mnoho dalších. Knihy jsou také vyhledatelné v prostředí vyhledávače Primo.

(pd)

Vzdělávání magistrů a doktorandů III: realizované výzkumy

V předchozích číslech našeho Newsletteru jsme zahájili miniseriál o informačním vzdělávání na VUT. Představili jsme vám vzdělávání bakalářů, magistrů i doktorandů. Nyní se zaměříme na výzkumy, které v rámci těchto kurzů Ústřední knihovna realizuje.

Informační vzdělávání je oblast, která se snaží reagovat na neustálé změny ve společnosti (např. důraz na kritické myšlení a hodnocení informací).

V minulých číslech jsme vám představili kurzy, které připravujeme pro studenty VUT. Tyto kurzy se snažíme neustále inovovat a upravovat tak, aby přinášely kvalitní vzdělávací obsah vhodnou formou. K tomu nám pomáhá zejména zpětná vazba od absolventů našich kurzů, kterou se snažíme získávat různými způsoby. V e-learningových kurzech používáme vstupní a výstupní testy, které nám pomáhají identifikovat, zda u studentů došlo po absolvování kurzu k nějaké změně ve znalostech. Studenti mají také k dispozici hodnotící dotazníky, v nichž hodnotí nejrůznější aspekty kurzů (např. průběh, formu, obsah, komunikaci s vyučujícím).

Také jsme realizovali několik focus group týkajících se našich kurzů, a to jak se studenty bakalářského studia, tak s doktorandy. V tomto čísle bychom vám chtěli představit výsledky focus groups se studenty doktorského studia na Fakultě architektury a Fakultě elektrotechniky a komunikačních technologií.

Doktorandi FA v prvním ročníku po-

vinně v letní semestru absolvují kurz týkající se vědeckého publikování. Pro studenty architektury se většinou jedná o vůbec první setkání s odborným psaním. Z tohoto důvodu je kurz pro studenty velmi náročný, ale vnímají jej zároveň jako opravdu přínosný.

Výuka probíhá formou blended-learningu, tzn. kombinací přímé a e-learningové výuky. Protože se jedná o zcela novou problematiku, padla několikrát připomínka o tom, že přímá výuka je v tomto předmětu nezbytná, napomáhá lepšímu pochopení témat, která jsou podrobně popsána v e-learningu. Na přímé výuce studenti oceňují především možnost prodiskutovat probírané téma a získat rychlou zpětnou vazbu.

Na e-learningových oporách kladně hodnotí především to, že jim poskytly komplexní, jasné, přehledné a strukturované informace k tématu. Materiály v e-learningu, včetně vystavených prezentací z přednášek, si studenti četli i zpětně, aby si téma připomněli a zrekapitulovali si, co je po nich vyžadováno. Studentům se líbilo také praktické zaměření seminářů a úkoly, ve kterých mohli aplikovat získané znalosti. Mnoho studentů k plnění úkolů motivovalo i to, že vý-

sledkem má být nějaký reálný výstup, článek.

Doktorandi FEKT mají volitelně v zimním semestru e-learningový kurz věnovaný vědeckému publikování a v letním semestru předmět zaměřený na citování ve vědecké praxi. Předmět Citování ve vědecké praxi také probíhal formou blended-learningu, kromě prakticky zaměřených seminářů byl připraven také e-learningový kurz.

Z focus group vyplynulo, že oba kurzy považují doktorandi za velmi přínosné a zajímavé, studenti si uvědomují potřebu se více vzdělávat v probíraných tématech. Mnoho studentů si kurzy zapsalo na základě doporučení starších kolegů, absolventů kurzů. Doktorandi také vnímají potřebu zařadit podobné kurzy již do dřívějšího studia, ideálně do třetího ročníku.

Na přímé výuce studenti oceňovali především interaktivní prvky a zařazení výukových her.

Z odpovědí také vyplynulo, že studenti již mnohé informace získané v kurzu využili v praxi - jedná se především o práci s citačními manažery a vyhledávání děl licencovaných pod veřejnými licencemi Creative Commons. Díky vyzkoušení si formátu pecha kucha vidí posun ve svých prezentačních dovednostech.

(hj,es)

Nový vzhled vyhledávače Primo

System Primo umožňuje vyhledávat kvalitní informace na VUT již od roku 2014, nyní poprvé radikálně změnil vzhled. Jak velká to byla změna? Na co se můžete jako uživatelé těšit?

Primo – discovery systém

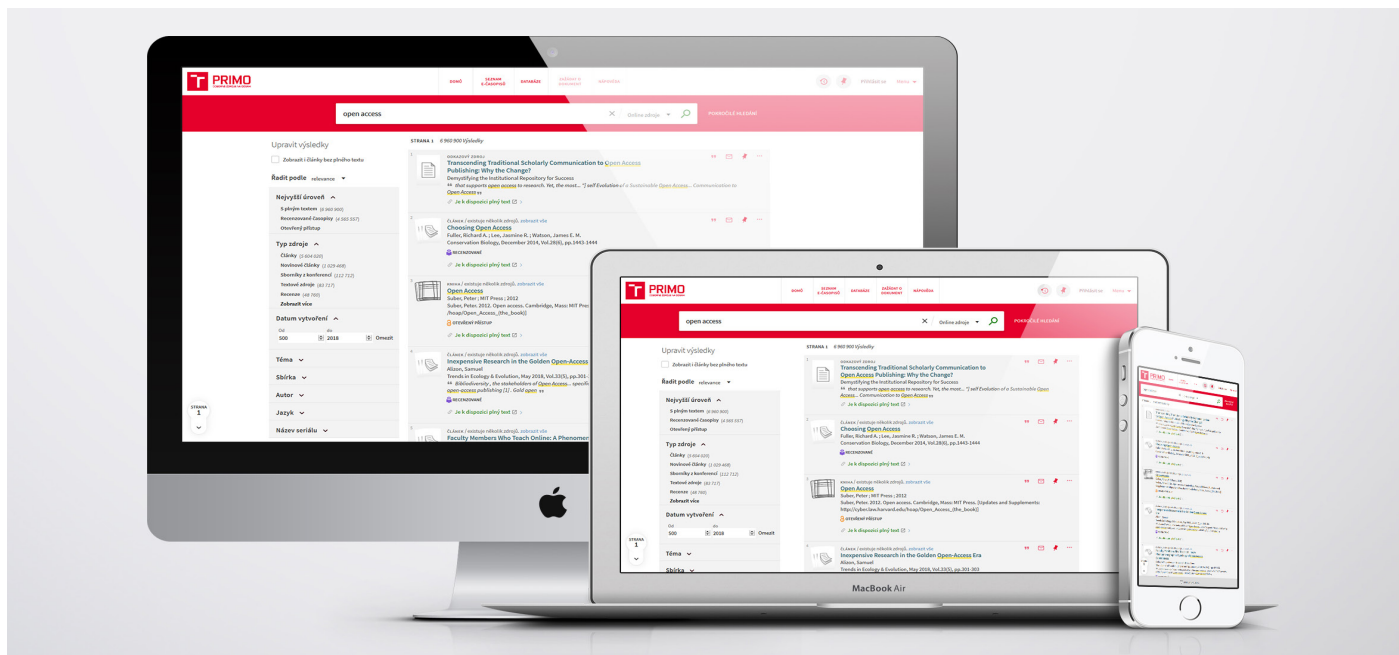
[Vyhledávač Primo](#) se řadí mezi tzv. discovery systémy. Jedná se o vyhledávače, které v sobě kombinují vyhledávání v online katalogu knihovny a dalších elektronických zdrojích,

čích na VUT.

Velkou výhodou systému Primo je úzká integrace s knihovním systémem Aleph. V prostřední Prima si tak můžete rezervovat knihy, prodlužovat jejich výpůjční dobu, mít přehled o svém

podrobně zkoumán a upraven tak, aby vyhovoval specifickému prostředí VUT (např. rozdělení fondu po jednotlivých fakultních knihovnách). Péče byla věnována také vizuální podobě, která reflektuje jednotný vizuální styl univerzity.

Primo je nově také responsivní - jedná se asi o nejviditelnější změnu. Díky tomu se vyhledávač přizpůsobuje

zejména v předplacených plnotextových databázích. Primo navíc vyhledává i ve volně dostupných zdrojích a také v Digitální knihovně VUT – otevřeném repozitáři, kde můžete nalézt plné texty závěrečných prací, odborných časopisů z VUT, sborníků z konferencí nebo článků autorů působící

čtenářském kontě nebo o případných pokutách. V prostředí VUT je tak Primo plnohodnotnou náhradou online katalogu, který již nesplňuje náročné požadavky současných uživatelů.

Nový vzhled

Nový vzhled Prima byl několik měsíců

zařízení, na kterém pracujete, a skvěle se zobrazí nejen na velkém monitoru, ale i na tabletu či mobilním telefonu. Nic vám tak nebrání dostat se k potřebným informacím kdykoli a kdekoli. Prostě Primo – odborné zdroje na dosah.

(js)

Krátké zprávy

ANALYTICKÝ NÁSTROJ INCITES

V rámci projektu CzechElib se mohou uživatelé z VUT těšit na zpřístupnění nástroje InCites. Jedná se o analytický nástroj, který na základě citací publikací indexovaných ve Web of Science provádí analýzy produktivity, dopadu vědeckých výstupů a benchmarking pomocí kvantitativních ukazatelů. InCites bude dostupný zřejmě od začátku roku 2019. O podrobnostech budeme dále informovat.

NOVINKY V PRODEJI PROPAGAČNÍCH PŘEDMĚTŮ

V současnosti byly do Ústřední knihovny dodány některé nové propagační předměty. Lze zde zakoupit pera slimtouch či praktické šroubováky v novém barevném provedení. K oblíbeným červeným a černým mikinám přibyla i šedá varianta. Žhavou novinkou jsou líbivé termohrny dostupné ve čtyřech pastelových barvách. Termohrnek má

objem 330ml a je ozdoben decentním symbolem T v bílém provedení. Cena termohrnu je 360 Kč.

Platit lze hotově nebo platební kartou.

